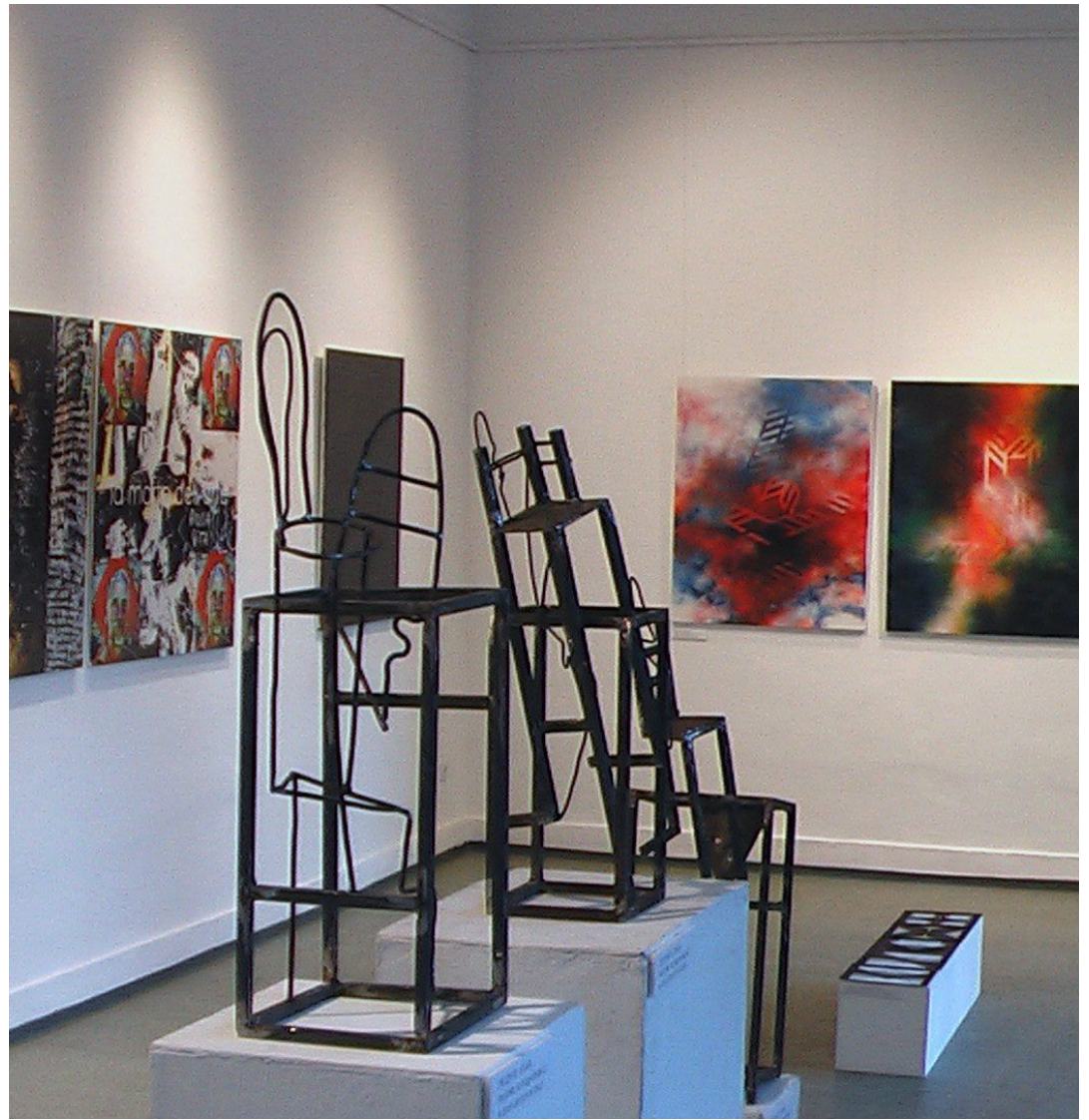

LitArt

**FERIȚI-VĂ SĂ AVEȚI DREPTATE PEA REPEDE,
PREA DEVREME - CA SĂ AVEȚI LA CE VISA.
NICHITA STĂNESCU**

PUBLICAȚIE LUNARĂ DE CULTURĂ,
APARE LA TÂRGU-MUREȘ, SUB EGIDA ONORIFICĂ
A FILIALEI LOCALE
A UNIUNII SCRITORILOR DIN ROMÂNIA
EDITOR: PPA GIURGEA-ADRIAN-ARMAND - EDITURA LITART
ISSN: 2067 - 5240 /// SE DISTRIBUIE GRATUIT
OCTOMBRIE-NOIEMBRIE 2018 |
ANUL IX | NR. 10-11 (103-104)

KAPOS ÁRT ÎN GALERIA ART NOUVEAU

PAG. 11

Interviurile lui Vasile Netea

Julian BOLDEA

INTERVIURILE LUI VASILE NETEA SE CARACTERIZEAZĂ PRIN PRECIZIA ÎNTREBĂRILOR FORMULATE, PRINTR-UN ÎNALT GRAD DE PERSONALIZARE A DISCURSULUI PUBLICISTIC, PRIN APELUL CONSTANT LA UNELE DETALII RELEVANTE DE ORDIN BIOGRAFIC...

PAG. 3

Tablouri din lumi necunoscute

Dumitru-Mircea BUDA

CA NIȘTE DICTEURI STRUNITE MAI DEGRABĂ DE INCONȘTIENT DECÂT DE O RAȚIONALITATE CREATOARE, POEMELE ALCĂTUIESC REPREZENTĂRI ALE ȘTIHIILOR ORIGINARE, ÎNTREZĂRITE FANTASMATIC, ÎN FLASH-URI FULGURANTE...

PAG. 12

Andi GHERGHE:

„Fiecare din noi
întreține într-o
măsură mai mare
sau mai mică
sistemul ăsta
bolnav”

PAG. 9-10

OFF COURSE - REZIDENȚĂ ȘI EXPOZIȚIE LA CAMERA K'ARTE

OFF course (deviat de la traseu) este despre specificul timpului și locului pe care îl trăim, despre efortul tot mai epuizant de a rămâne on track. Despre felul în care ni se spune mereu că totul e/va fi bine (of course), în timp ce realitatea imediată și perspectivele ni se arată tot mai sumbre (off course). Chestionând teme de actualitate sau, dimpotrivă, extrem de intime și personale, artiștii vorbesc despre ce anume ne leagă dar și ce ne alienează în micile noastre comunități.

Artiști: Noemi Bartis, Tatiana Fiodorova, Monotremu, Cristi Pogăcean, George Roșu, Fekete Zsolt. Consultant: Ungvári-Zrínyi Kata

Vernisaj: duminică, 14 octombrie, ora 19.00 Camera K'ARTE

Programul de rezidență asociat proiectului *Pădurea rotundă* s-a desfășurat în perioada 4-14 octombrie la Tîrgu-Mureș și a fost cofinanțat de Consiliul Județean Mureș.

A devia de la traseu poate însemna pierderea direcției și a sinelui, dar poate aduce și o posibilitate de reînnoire. Lucrările și abordările artiștilor din expoziția *off course* - Camera K'ARTE, Tg Mureș - conțin umor negru, căutare de armonii, situații ludice, altele provocatoare, tragice sau sinistre.

Lucrarea lui **Cristi Pogăcean** are o conotație ecologică și socio-politică. Instalația distopică face trimitere la sistemele naturale care, privite din acest peisaj postapocaliptic, cândva încă erau funcționale: un bazin în a cărei albie se adună apa cu toată viața și ramificațiile naturale implicite. Puterea omenească însă, schimbă toate elementele acestei formule: mediul poluat, industrial poate oferi numai un container, cu substanță toxică, în care plutește, în locul viețuitoarelor, un singur avion *stealth* cu o prezență pe cât de discretă pe atât de amenințătoare pentru viață. Este clar - dependența față de surse neregenerabile aduce distrucție, la toate nivelele.

Fotografia lui **Fekete Zsolt**, *Feri*, surprinde situația în care viața omului deraiază. Existența omului fără adăpost se petrece întru totul în afara cadrelor stabilite, iar în acest caz parcursul obișnuit al vieții și formele tradiționale ale ordinii nu există. Personajul se află pe drum - postura lui, privirea sa ne sugerează că s-ar grăbi undeva cu un scop precis (geanta lui ar putea fi plină cu scule de mână sau ziare) - dar să fii pe drum te

bucură doar dacă drumul există - dacă are scop, început și sfârșit, și stații corespunzătoare pe parcurs.

La fel, tema călătoriei de la punctul A la punctul B, este abordată și în lucrarea lui **Bartis Noémi**: începutul și capătul firului, încercarea de a o deznoda pe plan vizual captivează spectatorul și parcursul privirii nu este deloc monoton: firul se încordează, se alungește, se simte clar forma buclilor susținute de ele însele, sau sprijinite pe suprafață, revărsarea lor periodică. Caracterul meditativ al procesului de creație are efect și asupra receptorului, ajungând să ne cufundăm în timp ce apare cu siguranță întrebarea: oare acesta e deja sfârșitul (c'est la fin) sau infinitul ca atare (c'est l'éternité).

Infinitatea muncii însă apare într-o formă categoric apăsătoare în lucrarea **duo-ului Monotremu**. Fotografii documentare surprind personajul *protestatar* în scene care pot fi concepute și drept simbolice: termocentrala de la Iernut, o gară de tren și autostrada A3 din Transilvania. Ele pot fi asociate cu noțiuni ca incompetența, risipa, corupția, poluarea, lipsa dezvoltării - reprezentând tehnologiile vechi și sistemele birocratice obișnuite, nedrepte și pline de porțițe. Inspirați de cazul combinatului chimic din Târgu-Mureș, cu pensionările anticipate din cauza poluării, artiștii sugerează că mai puțină muncă ar însemna și o viață mai de calitate: mai puțină muncă trudită = mai multă reflexie, mai puțin automatism =

decizii mai bune și mai temeinice, implicare socială mai activă.

Lucrarea **Tatianeii Fiodorova**, *Unirea*, s-a inspirat dintr-o instalație de dimensiuni mari, realizată în curtea Liceului Unirea - un fenomen bizar din punct de vedere formal. Foile străpunse cu bucăți de sârmă ne sugerează forme de agresiune și acte de violență, strania soluție purtând însă o conotație total diferită față de intenția autorilor. Artista dorește să ne atragă atenția asupra interpretării duale sau multiple a evenimentelor istorice, accentuând relația strânsă dintre unire și înstrăinare. Cealaltă lucrare a artistei, cele două șervețele cu mesaje haioase reflectă anomaliile scenei artistice, prezentate în contextul cotidian a programelor de rezidență (întâlniri, mese servite împreună).

Instalația lui **George Rosu** leagă cu un umor subtil și cu tâlc relația complexă a artei cu receptorii și a tradiției bisericești

cu enoriașii simpli. Situația este dată: suprafața pregătită pentru pictarea iconițelor poate găzdui, pe de o parte, operele de artă intangibile, potrivit concepției artistice romantizate, dar și gesturile directe și simple ale interacțiunii cu obiectele care, în cadrul acestei lucrări (cu ridicarea pietrei) dobândesc un conținut simbolic și festiv. Totul depinde de privitor: ori contemplant opera de la o distanță sigură, ori intrând în contact direct cu obiectul și își procură singur experiența artistică. În acest gest suntem părtașii unei experiențe chiar "revolutionare".

Vă invit să căutăm și să împărtășim experiența artei expuse, urmărind cu grijă situația: oare expoziția ne va scoate din tiparele consacrate, ori avem de-a face cu extinderea zonei noastre de confort?

Ungvári-Zrínyi Kata,
curator FOTO

Iulian BOLDEA

Vasile Netea este unul dintre intelectualii români importanți ai perioadei interbelice, care a ilustrat cu strălucire specia interviului literar. Un volum reprezentativ, în acest sens, este *Interviuri literare*, apărut la Editura Minerva, în anul 1972, în care sunt prezente interviuri cu Mihail Sadoveanu, Liviu Rebreanu, Ionel Teodoreanu, Camil Petrescu, Cezar Petrescu, Tudor Arghezi, Ion Agârbiceanu, George Bacovia, Ion Minulescu, George Călinescu, Claudia Millian, Elena Farago și Perpessicius. Volumul se încheie cu un alt interviu acordat lui Vasile Netea de Camil Petrescu, publicat sub titlul *O primăvară din viața lui Camil Petrescu: 1943*. A doua carte de interviuri publicată de Vasile Netea este *Interviuri din literatura română*, apărută la Editura Junimea din Iași, în anul 1983. Scriitorii intervievați în acest volum sunt: Nicolae Gane, Ioan Slavici, George Coșbuc, Barbu Delavrancea, Duiliu Zamfirescu, Ioan Al. Brătescu – Voinești, Octavian Goga, Eugen Lovinescu, Gala Galaction, Liviu Rebreanu, Ion Minulescu, George Bacovia, Nicolae Iorga, Tudor Arghezi, Camil Petrescu, Mihail Sadoveanu, George Călinescu, Tudor Vianu, Perpessicius, Marin Pred, D. R. Popescu, Ștefan Augustin Doinaș, Adrian Păunescu, Marin Sorescu, Nichita Stănescu, Ioan Alexandru, Ana Blandiana, Mihnea Gheorghiu, Paul Anghel, Șerban Cioculescu. În *Prefața* cărții *Interviuri literare* (1972), Vasile Netea observă că interviul „constituie una din cele mai spontane și mai directe, și totodată, astăzi, una din cele mai utilizate forme de mărturisire publică a unui scriitor, de informare a unui scriitor, de informare asupra existenței, activității și proiectelor sale”.

Primele interviuri realizate de Vasile Netea datează din anul 1936 și au apărut în publicațiile *Națiunea română*, *Tribuna* și, mai târziu, în *Vremea*. Interviurile de la *Vremea* au fost derulate în doua etape.

INTERVIURILE LUI VASILE NETEA

O primă serie de interviuri îi vizează pe scriitorii consacrați ai epocii (Mihail Sadoveanu, Liviu Rebreanu, Ionel Teodoreanu, Camil Petrescu, Cezar Petrescu, Tudor Arghezi, Gala Galaction, Ion Agârbiceanu și George Bacovia). Cea de a doua serie e consacrată unor scriitori tineri la acea dată, precum Radu Tudoran, Constantin Noica, Dan Petrașincu, Teodor Scarlat, Virgil Carianopol ș.a. Și în cazul scriitorilor consacrați, și în cazul celor în curs de afirmare, întrebările se refereau, în general, la precizarea misiunii și a semnificației sociale a scriitorului, la relațiile dintre artist și societate sau la unele probleme legate de mecanismele procesului creator.

Interviurile lui Vasile Netea se caracterizează prin precizia întrebărilor formulate, printr-un înalt grad de personalizare a discursului publicistic, prin apelul constant la unele detalii relevante de ordin biografic, prin recursul la unele forme ale afectivității, dar și printr-o foarte atentă punere în scenă a desfășurării dialogului. Preambulurile interviurilor au rolul de a pregăti intrarea în scenă a scriitorului interviuat, de a oferi unele explicații legate de ambianța în care se va desfășura dialogul, sau legate de tematica acestuia. Un exemplu cât se poate de elocvent e reprezentat de precizările preliminare la interviul cu Mihail Sadoveanu: „E vorba deci de un interviu-confesiune, consacrat în primul rând unor profunde probleme de ordin literar-cultural, și numai în rândul al doilea, în legătură cu activitatea socială și cu prietenii scriitorului, o privire asupra câtorva momente din viața sa. E de la sine înțeles că, imaginat în acest fel, interviul nostru cu Mihail Sadoveanu nu va putea fi decât sobru, edificator, axat pe câteva idei caracteristice pentru modul de a gândi și de a scrie al acestui neîntrecut poet al prozei românești”.

În cadrul interviurilor literare ale lui Vasile Netea există câteva de o deosebită relevanță. E vorba de interviurile cu Sadoveanu, Tudor Arghezi, Camil Petrescu și George Bacovia. Interviul-confesiune luat lui Mihail Sadoveanu conține câteva elemente extrem de importante, care fixează locul și rolul biografiei în contextul operei. Scriitorul

observă, însă, că nu s-a „autobiografiat” niciodată. Referindu-se la semnificațiile personajelor, Sadoveanu constată că „întocmai ca și pictorul”, scriitorul „nu trebuie să prezinte aspectele exterioare ale anumitor personaje ci, în primul rând, semnificațiile lor interioare”. Pe de altă parte, Mihail Sadoveanu subliniază importanța vârstei psihologice a creatorului în dezvoltarea unui subiect, a unei teme literare. În acest sens, Sadoveanu observă că operele sale „au izvorât însă dintr-un suflet emoționat și sincer, așa încât, privite din acest punct de vedere, ele și-au avut la timpul lor valoarea respectivă în raport cu omul. [...] O carte pe care am scris-o la douăzeci de ani, acum, dacă aș relua subiectul, aș scri-o poate cu totul altfel. Alta fiind acum înțelegerea artistului în fața vieții, alta experiența, alta intensitatea și rezonanța fiecărui subiect, este foarte firesc ca astăzi să privesc unele lucrări din tinerețe cu un ochi oarecum nemulțumit”.

Un alt scriitor interviuat de Vasile Netea, Liviu Rebreanu se remarcă prin încrederea în vitalitatea neamului românesc, prin inteligența, vigoarea observațiilor ce afirmă ideea de seriozitate, de temeinicie și de reprezentativitate: „Eu socotesc (...). Că misiunea Transilvaniei este de a aduce în viața românească acea concepție de seriozitate de care aceasta are așa de multă nevoie. Lipsa seriozității este unul din cele mai mari neajunsuri ale societății noastre. Transilvania este un adevărat rezervor de seriozitate. Din însușirile specifice tuturor provinciilor românești va trebui să iasă un om ale cărui virtuți și calități să se impună întregii lumi. Eu cred în destinul acestui neam, cred în viitorul lui strălucit”. Foarte interesante sunt precizările lui Rebreanu cu privire la conceptul de specific național. După ce observă că specificul național nu „se poate specifica”, prozatorul subliniază faptul că acest concept cuprinde „în egală măsură atât sensibilitatea, cât și filosofia unui popor, peisajul și limba sa, stilul său de viață, morala, vigoarea biologică și atâtea alte elemente”.

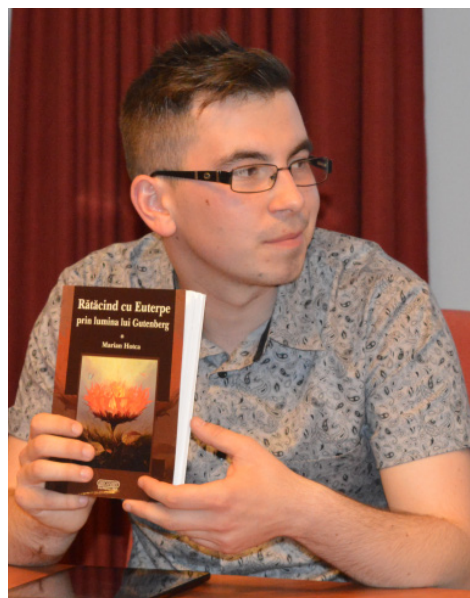
Camil Petrescu subliniază, în cadrul unui interviu incitant și marcat – cum altfel? – de subiectivitate, faptul că lite-

ratura sa „a fost un fel de trecere spre filozofie”. Demne de interes sunt remarcile prozatorului despre rolul și semnificația propriului său debut, sau despre desfășurarea ulterioară a activității sale creatoare. Minuțioase, detaliate, semnificative prin voința scriitorului de a concretiza abstracțiunile sunt acele aserțiuni prin care Camil Petrescu își propune să explicitizeze și să ilustreze concepția sa despre roman, despre filosofia substanțialistă, sau despre conceptul de autenticitate. În acest interviu, Camil Petrescu își exprimă, cu fermitate, opinia în legătură cu relația dintre propria sa operă și substanța românească: „Specificul național mi se pare tăgăduirea însăși a substanței naționale. Este de ales între amândouă: una exclude pe cealaltă. După cum ați observat, opera mea literară nu are nimic specific național în ea și nici tradițional, tocmai pentru că ea este însăși substanța românească”.

Interviul cu Tudor Arghezi este unul în care filonul autobiografic se întretine cu viziunea obiectivă asupra propriei condiții artistice, într-un stil expresiv, lipsit de retorism, de o gravitate ce nu-și refuză, pe alocuri, ornamentica ludică sau amprenta paradoxului bine găsit și plasat. Ilustrative sunt, în acest sens, considerațiile poetului despre „prietenii și dușmanii”; Arghezi operează o distincție între prietenii pe care și i-a ales și „prietenii care au venit de la sine”, constatând ambiguitatea relației antinomice dintre prietenii și dușmanii: „Am avut prietenii cu care m-am legat după o ceartă aprigă și adversarii ieșiți dintr-o prietenie jurată (...). Mai mult ca prieteniiile directe, mi-au lăsat o amintire durabilă întoarcerile subite, la care n-am contribuit conștient ca nici la unele de pân-atunci”.

Interviurile lui Vasile Netea demonstrează în mod limpede o fermă vocație a dialogului, o conștiință vie a rolului și importanței literaturii în context social și, nu în ultimul rând, o atitudine estetică cu semnificații majore, pe care Vasile Netea a știut mereu să o pună în valoare, cu naturalețe și expresivitate, în articolele, interviurile și cărțile sale.

MARIAN HOTCA

Hotca Marian (14 august 1993) s-a născut în Baia Mare, județul Maramureș. Actualmente este masterand la specializarea Literatura română și modernismul european și student la Pedagogia învățământului primar și preșcolar la Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca, Centrul Universitar Nord din Baia Mare. Este profesor de limba română la „Școala Gimnazială Nichita Stănescu și la „Liceul Tehnic Aurel Vlaicu” din Baia Mare.

A colaborat la mai multe reviste cu literare din țară și străinătate: LitArt, Nord Literar, Argeș, Feed Back, Sintagme literare, Convorbiri literare, Boem@, Constelații diamantine, Agora Literară, Mișcarea literară, Tribuna, Apollon, Apollon Junior, Conta, Caiete Silvane, Familia, Vatra Chioreană, Literadura, Plumb, Limba română, Poezia, Discobolul, Ateneu etc.

A publicat două volume de poezie „Rătăcind cu Euterpe prin lumina lui Gutenberg”, Risoprint, Cluj-Napoca, decembrie 2014 și „Poemele copilăriei”, Baia Mare, 2017. De asemenea, este prezent în diverse antologii de poezie. A obținut diverse premii literare, cel mai recent fiind premiul „Tânăr scriitor baimărean” (2018).

psalm

locul de unde s-a desprins lumina
a rămas un pântec pribeag
în care se strâng la rugăciune
toți îngerii ce s-au rușinat
când s-a rostit veșnicia

curge pe mâna ta
untdelemnul din candelă
cel nescris se întoarce înapoi sub limbă
netulburând
sugestia pașilor goi
spre sfârșit

iartarea ta -
oglină rotundă crescută-n cuvânt
hrănește și raza stearpă
ce a lucrat
la zidirea văzduhului

sete

sunt insolubil în lacrimă
rămân același călcâi perpetuu
ce se bălbaie pe nisip căutând scoici
cu perle pierdute
mă sprijin doar în hohotul
genunchiului-corabie
de unde pornește
toată candoarea dansului liber
în oglindă

în întuneric pare-mi-se
că ochiul mi se zbate
fluturând monoton
adâncă privire
a imensității

în jurul meu plugurile cerului
arau norii-sfincși

ah, câte sunete fertile
s-au scurs de-atunci
prin mandibula închipuirii

stau închis într-o liniște vagă
etern așteptând
să încolțească secunda desprinsă de timp
din oasele zdrobite

poem

se frânge lumina în păcatul zilei
când ostenita vreme
devine amurg
prea multe temeri îmbrățișează
leziunile mișcătoare
ale acestui drum prin lume

când pășesc
pe pietrele mototolite în singurătate
aud și prin tălpi surde de sânge
vârsta cum se lărgește
întru moarte

spectru

te-ai întors în același spectru
în care se lungesc toate celulele neliniștii
ploaia orașului
e ca un fermoar cu zimți concavi
ce te strânge suficient de tare
încât orice pas inexact
te închide în vid

în principiu
cineva binevoitor te împraștie cândva în
într-o lume
îți dă o bucată uscată de înger
(care nu te ajută la nimic)
lăsându-te baltă
între incertitudini

cum să faci ordine în sensul cercului
când tu ești un simplu element decorativ
al unei vârste imperfecte
ce urlă să înghită
libertatea ceasului
dintre secunde dilatate

sepia

ne scapă cuvintele-pește din mână în orașul
acesta
ca un perpetuu șanteier
măinile neputincioase
se cimentează în aerul arhivat
la ore bine stabilite din vreme

tot ce e viu înnoată într-o tăcere imorală
singurătatea grăbită făcea pași mari
printre entitățile mecanice
și-o rană în pielea amară

nu dorea să-și închidă
dulceața sângelui ce a aflat
gustul libertății pe asfalt

s-a făcut puțină răcoare printre îngerii de
lemn
și stam în cercuri goale echivalând vise cu
zero
în propria-mi neputință

ciment în vedere și-n pașii din ploaie
diverse aripi de praf spânzurate
e această galerie sepia a înserării

orașul-năvod scăpat din acvariul unei provi-
dențe îmbăcsite
devine o constantă a morții
timpul nu mai respectă nicio regulă elemen-
tară
și bate cuie ruginite
în apă

poem din umbră

norii erau strânși în păcat
și
unda epuziată a luminii
se înțeșta
într-o dureroasă stare de ezitare

cad într-o umbră murdară
amestecată cu pâine uscată
adorm
de-mi hrănesc visul
cu firmituri mucedu
să pot trece strada asfaltată
cu nesăbuința caldă

înalt cuvântul până la ultimul cer
arzând și aripile de vrabie
în paharul
unde a căzut acest ultim amurg
liber

nafragiez în gândul meu
ca o imagine
crescută în oglindă

nimeni nu este de vină
că orice contur ispășit
își găsește moartea
într-o impresie
a unei respirații greșite

POVESTEA DE DINCOLO DE IMAGINE

**Interviu cu Mădălin Hîncu, câștigătorul
proiectului lansat tinerilor regizori
de Teatrul Național Târgu-Mureș
Compania Tompa Miklós**

Szabó Réka: Nu demult ți-ai terminat studiile. Ce te-a determinat să alegi această meserie?

Mădălin Hîncu: Nu știu. Cumva lucrurile s-au întâmplat, cred, să fie așa. A fost o combinație dintre mai mulți factori. Prin clasa a III-a aveam prin cablu niște documentare pe HBO, care povesteau procesul de realizare a unui film. Îmi plăcea foarte mult mediul filmului, văzând documentarele *behind the scene* sau *making of*, interviuri cu actori, producători, regizori, îmi plăcea foarte mult procesul, ce vedeam acolo: că exista o întreagă mașinărie în spatele filmului și a imaginii pe care tu o vedeai. M-a atras faptul că există acest om, numit regizor, care se ocupă cu o poveste pe care el s-o traducă pe film. Am fost foarte pasionat de film și în liceu, am cunoscut chiar foarte multe estetici regizorale, când am intrat într-o trupă de teatru formată din niște oameni care aveau anumite pasiuni, și pe lângă plictiseala de la liceu făceau cu foarte mare plăcere și chestia asta. Mă simțeam bine cu ei, și la un moment dat, când am văzut că se pot întâmpla niște lucruri interesante în teatru, în capul meu s-a făcut un click. Și sunt aici.

S.R.: Cum vezi situația creatorilor de teatru care, la fel ca și tu, sunt la început de drum?

M.H.: Situația celui care termină o facultate cu vocația asta, în zona teatrului, depinde foarte mult de noroc. Nu vreau să fiu ipocrit, dar cred că eu am avut noroc. Primul meu spectacol într-un teatru de stat l-am montat când eram deja în anul doi la masterat. Și de atunci am tot lucrat, am mai făcut asistență de regie, m-am mai înscris la niște concursuri de proiecte. După acestea, m-am dus să lucrez la Bacău, acum sunt aici - întotdeauna am avut de lucru. Dar cred că cincizeci la sută din toată povestea asta se datorează faptului că am avut noroc. Cred că o constantă a meseriei ăsteia e să ai și noroc.

S.R.: Și cealaltă parte? Degeaba ai noroc dacă nu ai viziuni. În proiect ai vorbit mult despre curiozitate din partea ta

ca regizor.

M.H.: Mai trebuie să ai ceva și cred că oamenii care ajung să facă meseria asta, au acel ceva. Eu am curiozitate. Îmi doream cu adevărat să fac teatru, să cunosc, să explorez, să chestionez. Cred că mai mulți o au, de aceea nu mă consider unic în niciun fel. Până la urmă, crezurile artistice își găsesc forma în ceea ce facem concret pe scenă.

S.R.: Ai zis că ai mai participat și la alte concursuri lansate de teatrele din țară. Această atitudine mi se pare foarte simpatică din partea ta, ca regizor.

M.H.: Fiecare regizor își setează regulile jocului. Mie îmi place procesul de depunere, dintr-un motiv foarte simplu: îmi clarifică gândurile. Eu m-am bucurat de proiectele pe care le-am scris. În momentul în care sunt în fața unei foi de hârtie și trebuie să-mi formulez ideile, astfel încât să-mi conving pe cineva că proiectul meu e bun, mi se pare un exercițiu foarte bun. Cred că primii zece ani din cariera oricărui om în meseria asta este debutul. Eu nu o să-mi schimb condiția de debutant după proiectul ăsta și nici după următoarele cinci, dacă vor să vină. E nu mă consider regizor în momentul de față. Mă consider un om sensibil, care își exprimă părerea despre lume în mediul teatral, cu mijloacele teatrale.

S.R.: Concursul lansat de Compania Tompa Miklós a avut foarte puține restricții. Cu ce atitudine ai abordat această libertate?

M.H.: Recunosc că la un moment dat m-am simțit restricționat de ideea că a fost limitat numărul de actori din distribuție. Am început să caut lucruri pornind de la restricții. Nu mi-a fost bine și am renunțat la chestia asta și mi-am zis că mai întâi trebuie să caut acea poveste, care să mă ardă pe mine, ca s-o dau mai departe, că până la urmă asta va atrage atenția. Și nu mi-am propus să câștig. N-am mai simțit restricții în momentul în care mi-am dat seama că eu am o idee. În momentul în care am găsit acea idee pe care eu am realizat-o

mare, m-am lăsat liber. Te simți restricționat în momentul în care nu ai ideea. Ori eu am avut-o și am lucrat liber când am scris proiectul.

S.R.: Din proiectul tău a reieșit faptul că ai văzut unele spectacole ale Companiei Tompa Miklós. Cât de bine ai cunoscut trupa și activitatea acesteia?

M.H.: Încă din facultate, am cunoscut trupa prin participările repetate la Festivalul Național de Teatru. Am fost la aproape toate spectacolele Companiei Tompa Miklós jucate la FNT, mai puțin "Pasărea retro...", la care nu am apucat să ajung.

S.R.: Lucrezi pentru prima oară cu o trupă de limbă maghiară. Care sunt aspectele specifice unei astfel de colaborări?

M.H.: E cu siguranță mult mai dificil. Am momente când simt că sunt niște aspecte pe care nu le controlez neapărat, dar totuși colaborarea dintre mine și actori e productivă și fructuoasă. Eu mă bazez pe un principiu foarte simplu: gândul e mai important decât replica. Cred că Ciulei a zis acest lucru. Am încercat în perioada de lecturi să lucrez în sensul acesta: în sensul gândurilor, în sensul în care mi se pare foarte important să am o perioadă în care să vorbesc cu actorii despre aceste personaje, despre această lume, despre legile care guvernează viețile fiecărui personaj. Am încercat o bună perioadă de timp să mă concentrez mai puțin pe text și mai mult pe energia vitală a spectacolului. Am încercat să mă concentrez pe un tip de univers interior, și eu în repetițiile cu actorii urmăresc acest univers. Și momentul în care văd că un gând nu e potrivit, atunci acționez. Trupa aceasta e o trupă foarte dedicată și profesionistă în raport cu igiena lor meșteșugărească. În momentul în care vorbim niște lucruri, ei le pun în aplicare în mod real. Și eu asta urmăresc.

Știu foarte bine gândul. Iar gândul n-are nevoie de niciun fel de limbă.

S.R.: Faci referire de multe ori la munca în echipă. Ce înseamnă echipa pentru tine?

M.H.: E mult de zis aici. În primul rând cred că eu nu sunt nimic fără oamenii pe care îi angrenez într-un proiect. Eu nu am nicio valoare fără ei. De asta zic că degeaba ai idei, dacă nu există oameni care să concretizeze acele idei în ceva, în ceva cu viață. Ne adunăm ca să facem un spectacol, iar acel spectacol ar trebui să fie ceva viu și ca să fie ceva viu, trebuie să poarte o amprentă extrem de personală din partea fiecăruia din acea echipă. Funcția mea e să creez un context. Eu, în acest moment, nu mă concentrez în dezvoltarea unei estetici personale, mai degrabă mă concentrez pe un soi de ascuțire a unor simțuri care țin de energiile umane care populează un loc, o instituție care se cheamă teatru. Înainte să vin la Târgu-Mureș, la un moment dat, am sunat-o pe profesoara mea de la facultate, pe Ludmilla Szekely Anton, și exact asta i-am zis, că mă duc într-un context cu totul nou, nu cunosc limba, nu cunosc oamenii, nu cunosc orașul, nu cunosc pe nimeni și mi-e puțin frică, că nu știu de unde să încep. Și mi-a zis o chestie foarte simplă: Mădălin, tu te duci într-un teatru, nu? Da. Și în acel teatru există săli de repetiții, există săli de spectacole? Da. Există o trupă, există oameni care fac teatru? Da. Păi, înseamnă că nu te duci într-un loc străin. Și de asta, primul gând legat de actorii de aici a fost să încerc pe cât posibil să le arăt lumea în care ei urmează să intre în această poveste. Și să încerc să nu mă mint, și să fiu cât se poate de onest. Așa am încercat să formez o echipă. Pe mine m-a interesat să încerc să deschid o lume care să fie ofertantă și suculentă pentru ei. Să le placă.

(Continuarea în pagina 6)

POVESTEA DE DINCOLO DE IMAGINE

LitArt

Interviu cu Mădălin Hîncu, câștigătorul proiectului lansat tinerilor regizori de Teatrul Național Târgu-Mureș - Compania Tompa Miklós

Publicație lunară de cultură.
Apare la Tîrgu-Mureș
sub egida onorifică a filialei
locale a Uniunii Scriitorilor
din România.

(Continuare din pagina 5)

S.R.: Ajungem la sfârșitul perioadei de repetiții. Care sunt experiențele tale până acum?

M.H.: Mie-mi place aici. E un context în care mă simt liber cu acești oameni. Cred că asta e cel mai important. Lucrez cu foarte multă luciditate. Asta, cred, în primul rând se datorează eticii actorilor. Sunt oameni extrem de disponibili și extrem de liberi și mi se pare că nu sunt oameni care să gândească în șabloane. Mi se pare că valoarea repetiției nu e în sensul de a repeta, ci în sensul de a încerca lucruri care sunt reale și problematice. Frica mea e că - dar asta poate că e și din cauza lipsei de experiență - în acest parametru de timp în care trebuie să lucrez acum, nu știu în ce măsură se pot naște lucruri. Nu pot să-mi permit să pierd timpul. Dar la un moment dat e important că, pentru ca să se nască niște lucruri cu adevărat valoroase, să-mi permit să pierd. Eu, acum, încerc în timpul

repetițiilor să ridic cât mai mult, să schițez cât mai mult, ca să pot să-i las pe actori să umple niște lucruri și să se surprindă ei între ei.

S.R.: În ce vezi actualitatea romanului și cail se împușcă, nu-i așa?

M.H.: Eu nu am ales povestea lui Horace McCoy pentru că mi s-a părut actuală. Am ales povestea, în primul rând, pentru că mi-a spus ceva mie, pentru că m-a emoționat, pentru că mi s-a părut o poveste foarte interesantă de explorat. Au apărut aceste personaje în fața mea, într-un context al maratoanelor de dans din anii '30, pe marea recesiune din Statele Unite. Toată atrocitatea asta cu maratoanele de dans nu e o invenție, nu e o ficțiune, e un fapt real. Niște oameni, la un moment dat, într-un context atroce, au decis să participe la aceste maratoane ca să poată să supraviețuiască. Participanții au zis că e bine, că au unde să mănânce, unde

să se culce, unde să primească asistență medicală dacă aveau nevoie, era posibilitatea să câștige niște bani, și pentru public era o modalitate de divertisment. Și s-au făcut lucruri urâte în timpul acelor maratoane de dans. Se organizau derby-uri, lupte, căsătorii false, tot soiul de lucruri și gândindu-mă la asta, mi-am zis: care e identitatea acelor oameni în afară de imaginea lor? Ce anume le animă chestia asta? McCoy a văzut aceste maratoane de dans și și-a luat ca inspirație acest context pentru a scrie această poveste ciudată dintre acești doi oameni, Robert și Gloria. E o poveste de dragoste care este deghizată într-un fapt odios și într-un context sinistru. Urmărind povestea din spate, cred că e o relație foarte ciudată și intrigantă între societate și divertisment. Azi, zona asta de divertisment, cumva îți alterează simțurile și te face să nu mai vezi povestea umană care se petrece dincolo de imagine.

ISSN: 2067 - 5240

EDITOR:
PFA GIURGEA ADRIAN ARMAND
Editura LitArt

Parteneri editoriali:

**Uniunea Artiștilor Plastici
din România
Filiala Tîrgu-Mureș**

Teatrul Național Tîrgu-Mureș

Colegiul onorific:

**Cornel MORARU
Al. CISTELECAN
Iulian BOLDEA
Eugeniu NISTOR
Oliv MIRCEA**

Zeno GHITULESCU

Redactor-șef:

Adrian A. GIURGEA

Redactori-colaboratori:

**Mana BUCUR
Cora FODOR
Dumitru-Mircea BUDA
Gheorghe BOTEZAN
Mediana STAN
Mihai SUCIU
Laurențiu BLAGA
Cornelia TOȘA
Adrian RENTEA
Nelu MĂRGINEAN**

**Adresa de corespondență:
Tîrgu-Mureș
str. Cutezanței nr. 77/7.
E-mail: redactia@litart.ro**

Conținutul editorial
al revistei poate fi găsit
și pe internet
la adresa www.litart.ro

Autorii își asumă exclusiv
responsabilitatea pentru origi-
nălitatea articolelor, dar și pentru
opiniile exprimate.

COMUNICATE DE PRESĂ

CAMPIONATUL DE POEZIE ROMÂNEASCĂ la Teatrul Național

Compania **Liviu Rebreanu** a Teatrului Național Târgu-Mureș anunță spectacolul CAMPIONATUL DE POEZIE ROMÂNEASCĂ, spectacol dedicat Anului Centenar pe care îl sărbătorește întreaga Românie în 2018.

CAMPIONATUL DE POEZIE ROMÂNEASCĂ este un spectacol de poezie românească (autori clasici și contemporani) susținut de actorii Companiei Liviu Rebreanu a Teatrului Național Târgu-Mureș.

Pentru a putea oferi ocazia cât mai multor spectatori de a participa la acest spectacol, Teatrul Național Târgu-Mureș a programat două reprezentații cu CAMPIONATUL DE POEZIE ROMÂNEASCĂ, marți 27 noiembrie 2018, de la orele 16:00 și 19:00, la Sala Mare!

Printre numele poezilor ale căror poezii vor face parte din scenariul spectacolului CAMPIONATUL DE POEZIE ROMÂNEASCĂ se numără: Mihai Eminescu, Lucian Blaga, Marin Sorescu, Nichita Stănescu, George Bacovia, Alexandru Macedonski, Adrian Păunescu, Mircea Dinescu, Ana Blandiana, Radu Gyr, Romulus Guga, Ion Mureșan, Ion Minulescu, Ioan S. Pop, Geo Bogza, George Țârnea.

Invitați speciali ai evenimentului sunt: Ferenczi Balázs (fagot) și Benedek Miklós (saxofon) - elevi ai Liceului Vocațional de Artă din Târgu-Mureș.

Prin acest spectacol, Teatrul Național Târgu-Mureș își propune să marcheze Centenarul Marii Uniri promovând una dintre cele mai importante bogății culturale pe care o avem: poezia românească.

Biletele și abonamentele pot fi achiziționate de la Agenția de Bilete din incinta Palatului Culturii (de marți până vineri între orele 12:00 și 17:30, tel. 0372 951 251).

De asemenea, Casieria din incinta Teatrului va fi deschisă de marți până vineri, între orele 9:00 și 15:00 și cu o oră înainte de începerea spectacolelor, tel. 0365 806 865).

Spectatorii noștri au posibilitatea de a achiziționa biletele online pe platforma www.biletmaster.ro.

Abonament de premieră, la Compania Liviu Rebreanu

Începând cu această stagiune, pentru a veni în sprijinul spectatorilor săi, Compania Liviu Rebreanu a Teatrului Național Târgu-Mureș a lansat noul Abonament de Premieră Vasile Vasiliu.

Abonamentul este cu locuri prestabilite și este valabil la patru premiere la Sala Mare ale Companiei Liviu Rebreanu, din Stagiunea 2018-2019, prețul unui asemenea abonament fiind de 140 de RON în condițiile în care costul unui bilet de premieră la liber este de 60 RON.

În această stagiune, Compania Liviu Rebreanu are programate la Sala Mare premierele NAVIGATORUL de Conor McPherson, regia Cristi Juncu, MOCHETA de Frații Presniakov, regia Sori Militaru, D'ALE CARNAVALULUI de I. L. Caragiale, regia Adrian Iclenzan și TREI FEMEI ÎNALTE de Edward Albee, regia Alexandru Dabija.

PR. Marketing

Alexia Ema

termin țigara
și plec în Vamă
știu lipsesc de douăzeci de ani
am plecat să mai cumpăr o vodcă
și m-am îmbătat cu iluzii
nu te-am uitat
nici în studenție
cele mai crunte beții au fost despre tine
nu te-am uitat
nici când toate fustele mele
aveau un pic de roz
fetița are zâmbetul tău ștregăresc
deși nu e fiica ta
mai pune un lemn în focul ăla
să-l înălțăm până peste noi
iartă-mă că m-am rătăcit în fiire.

strigă târfo
strigă cum te doare carnea sub atingeri
cum fiecare secundă
e lama
unui pumnal împlântat în goliciunea ta

urlă târfo
urlă cum zâmbetul tău lasciv
e iadul care clocotește în vene

plânsul din mădulare
arată cu degetul târfo
arată cum te-au omorât
cu mângâieri
cu săruturi
cu furie
cu teamă
cu eșecul propriilor lor existențe

șoptește târfo
șoptește câți spini ai îndurat
între coapse
câtă durere e-n miezul pâinii
câtă lacrimă taci.

ce frig e în această fotografie
câtă tăcere poate aduna timpul
într-un dreptunghi
atâta eternitate într-un declic
moarte și viață captive într-o secundă
proiectată din trecut în viitor
ochii tăi rămân să mă privească
și după ce nu voi mai fi
simți durerea acestei clipe?
totul e inert acolo
doar ceasul de la mâna ta mai funcționează
au trecut opt ani și această secundă

în care m-ai privit preț de o lacrimă.

zidurile camerei
sunt un corset
rufele de la balcoane
singurele păsări care zboară
nu știu dacă vântul le mișcă
sau respirația mea
trag draperia
ca pe-o ultimă șansă.

îmi e făptura un cazan
în care clocotesc cuvinte
se opresc în cerul gurii
precum săgețile
vânătorului
în carnea prăzii
iadul locuiește sub limbă
așteaptă să înece câte un sfânt
scăpat printre dinți
o câți sfinți am strivit între măsele
încât trupul
a devenit un cimitir de oase
al dumnezeilor fără cruce.

Angela Melania CRISTEA

Noți filiforme

în noaptea asta stelele privesc autostrada
populată de singurătăți
fiecare cu roșia manta a sânelui strânsă la piept
știu că am aruncat pe cer timpul sufocat de ani imperiali
dar ascund în palme lumi la scadență neputințe calamități
facturi neplătite ale vieții în zadar

dă-mi luna
rotundul ei fixat ca un girofar îmi pătrunde
în plămâni uscați
și te strig din umbra arborelui-poem
cu tălpile linse de pietre
val spre uscat sare amară a clipele mele

Timp ubicuu

iarna asta zăpada acoperă ochii cailor orbi
aburi îmi urcă în piept și mă scutur de timpul viu
care continuă să se înfășoare salamandră ce fierbe pe piatra filosofală

îmi miroase a geruri care topesc stalagmite
le transformă în filigran
apoi se așază la masă cu propria mea ingenuitate
îți arunc singurătățile la cutia milei

îndrăgostiții inspiră dragostea cu aerul ei oxidat
iar eu scriu cu umbra mâinii tale pe gheața
artificială zig-zagurile morții
gura mea rostește cuvântul perfid cu care
au cucerit femeile trecători

viața este o iarnă dezghețată între mii de poeme albe

Pasaj

bucurestiul inspiră din plămâni atrofiați
pe artere lumini roșii proiectează scurt-metraje ale vieților platinat
plimb câinele singurătății într-o leasă fluorescentă și tac până la os
aș planta cu gheare de liliaci colonii de emoții
în fisurile din autostradă

locul unde vine moartea pe scenă este cald cu gâtul răsucit
un soare spart în așchii curge din ferestre iar tu cobori la aviatorilor și
treci
pe sub pasaj timpul inert

fluidul de oameni se revarsă în culori alb-negre
centura orașului pare un pansament gastric aplicat pe un ochi ciclopic
drămu respirațiile pentru ultimul festin când mă voi ierbi mă voi
înțelepți
voi neubi lava orașului din care cresc blocuri anorexice

Obelisc

poezia mea pendalează printre atei
cu micile ei grimase pare că se eschivează
de la un trai unde regula de trei simple
reduce cuvintele galbene le pliază precum niște frunze într-o ediție specială

nu s-au născut anii de tăcere dar porția mea de
izolare dăruie poeme-surde astfel încât poți
măsura sunete înalte doar cu urechea-embriion
noi suntem populați de euri decorticate de expresii ale divinității extrapolate

ziceri și faceri cad din obeliscul maturității
eu îmi scriu corpul cu toamne bolnave de anevrism și îți dau să guști
mierea fierbinte
a unui asfalt imaginar unde te așez cu picioarele încrucișate ca pe un
trepied mânăjit cu vopsea crudă
doar inima mea la zenit poate hașura norii

Privirea Cerbului Înstelat spre nepătrunsul tainei ...

Irina Lucia MIHALCA

*Ceas de seară, prin munți călătoare,
liniștea cade, sevă de frunze-cascade,
Rouă, aburi și ceață, drum șerpuit printre
nori,
galbena toamnă scaldă roșietic apus.*

*Un Cerb argintiu, înstelat, se-oprește în mijloc
de drum în pădure,
adânc mă privește, clipe ce trec, simfonie
divină,
pași în oglinda de tainic-Adevăr, Lumina-
vârtej spre nepătrunsul din noi,
șapte peceti prin șapte chei deschid Poarta spre
Infinat ce-oprește a Timpului roată,
Axă de Lumi, punte prin care sufletele trezite
trec.*

- E bine aici la tine!

- Vei rămâne cu mine?

- Desigur, doar sunt o parte din tine și dorul tău m-a chemat! Dar, pentru început trebuie să-mi dai un nume.

- Un nume...Tu singură-l știi, Selma!

- Da, Selma, spuse ea, luându-l de mână. De-acum fi-vom mereu împreună, NIM-rahd, נִימֶרַחְדּ, hotărî ea.

Nimic mai frumos, glasul și zâmbetul fetei! Mergeau împreună, călăuză îi este pe cărările cerului, sufletele lor stăteau de vorbă.

- Privește! De ce curcubeul are atâtea culori?

- Sunt doar șapte, Selma. Fiecare culoare e-o poartă către-o altă lume, un nou univers, o treaptă mai aproape de Lumina Luminilor.

Tăcută rămâne, adâncindu-se în privirea lui nesfârșită. Împreună au mers prin grădina cu îngeri ce-n dar îi dădură muguri de floare, rochie- fir de stele și două brățări.

- Acum nu o să ne pierdem niciodată. Brățările noastre surori au să ne țină mereu împreună!

El îi zimbise, îmbrățișând-o: cum s-ar putea pierde, când nu se despărțeau niciodată?

- Îngerii știu atât de multe!

M-au învățat frumusețea din orice lucru și două poteci de taină: poteca binelui și poteca răului.

~ Pământul e oglinda Cerului. Legea-i aceeași oriunde-ai fi...

De la 12 bătrâni din Sfatul Bătrânilor aflase despre libertatea sufletului: - Nu uita!

~ Doar cel care face bine e liber. În fiecare ființă se află sădit binele. Așa cum izvorul împarte tuturor apă curată trebuie doar să-l lași să dea roade și să-l împarți cu ceilalți.

De la Baba Cloanța, desfăcătoarea de farmece, învăță Descântecul de Lumina, cu care se dezleagă orice vrajă.

- În lumea în care te afli, Selma, umbra însoțește lumina, noaptea se plimbă în urma zilei, noroiul trăiește ca să hrănească floarea.

~ Lumea e o continuă devenire, trebuie să înveți să eliberezi ce este curat din capcana care întinează, să redai zborul păsării înlănțuite.

Descântecul schimbă fața lucrurilor, folosind forța vicleană a Răului o întoarce către bine, prefăcând într-o clipă orice legătură întunecată în libertate.

~ Cel care mai presus de sine pune binele tuturor, acela este vrednic să deschidă Poarta

ce duce spre adevărata Împărăție! ~

O probă și o nouă învățătură. Adormise de-atâtea întâmplări ostenită. Privirea lui NIM-rahd îi alunecă pe brățara împletită din flori stelare. "Oare-ar putea-o pierde vreodată? Vei uita totul, chiar și pe Selma!" Pe Pământ va trebui să înveți să te naști și să mori; să înveți să alegi între realitate și iluzie; să înveți cum să treci printre două porți ale nașterii și ale morții, pentru că altfel vei rămîne pe tărâmul umbrelor, asemeni multora. Dar, cel mai cumplit lucru, este Uitarea.

Va trebui să uiți: să uiți cine ești, de unde vii, să uiți de ce ai coborât pe Pământ.

Pentru că te naști mânat de dorință vei uita Împărăția și va trebui să-ți o reamintești, singur, fără alt ajutor. Iar lucrul acesta este cel mai greu. Nu vezi cât trudes oamenii, câte vieți irosesc până reușesc să întrezărească scânteia aprinsă în propria lor ființă, unica realitate? O singură primejdie ar fi fost... Groapa Neagră! Nimeni nu știe ce se putea întâmpla dacă te înghițea gura ei, nici unul din cei care căzuseră acolo nu se mai întorseseră. Groapa Neagră e Poarta prin care trebuie să treacă cei care vor să crească. Fiecare naștere este doar o treaptă pe care o urcă către Lumina.

Să fi uitat oare Selma totul?

Nu, NIM-rahd! Selma nu poate cunoaște Uitarea cu care sufletele vin pe pământ la naștere. Atâtea doar că îi va fi foarte greu, nespuse de greu să găsească drumul înapoi. S-ar putea să rătăcească mii de ani. Cum ar putea Iubirea să uite începutul ei?! Fără Selma viața nu-și mai are rostul. Pe ea am cioplit-o din lumina sufletului meu. Dorul meu de ceva mai frumos decât Frumusețea însăși a adus-o la viață!

Mă voi naște pe Pământ, indiferent de prețul plătit, chiar dacă la naștere voi uita totul. Voi primi trupul pe care va trebui să-l îngrijesc după legile vieții pământene, să-mi reamintesc singur cum să respir, cum să merg, cum să mă înalț...

Întunericul este o altă formă a luminii. Prinții Noptii sunt slujitorii Luminii ce-apar atunci când ființa este pregătită să vadă. Întotdeauna acolo unde apare o umbră, există și-o mare lumină. Leacul se află în inima Răului și fiecare bătălie te face mai puternic!

"Cum să transformi bezna în lumină? Cum?" Lacrimi fierbinți îi inundară ochii Selmei.

Oglinda este ușa prin care vei intra singură în labirintul întunecat al peșterii. Nu te lăsa cuprinsă de frică, folosește fiecare cuvânt spus. Dacă ești gata intră acum în oglinda din fața ta, găsește Calea și fii fericită! Totul stă în puterea și credința ta! Respiră adînc, pași în cleștarul oglinzii, bezna o înconjură. Nimic după care să se ghideze... Începu să pășească pipăind pereții cu mâinile. De sute de ori fu nevoită să se întoarcă din îfundăturile în care ajunsese. Își simți picioarele alunecându-i în gol. Avea impresia că se mișcă în cerc. Se luptă cu disperarea, cu deznădejdea care-i îngrozea sufletul.

"Nu te lăsa pradă lor, altfel or să-ți secătuiască puterile. Fii mereu tu însăși!"

Fata se oprea, respiră adînc și pornea mai

departe.

"- Caută Lumina în tine, nu în afară ta, Selma, dacă vrei cu adevărat să o vezi și niciodată să nu o pierzi!"

În interiorul sufletului ei ceva tainic începu a se desface trudindu-se să iasă afară, căutările o chinuiau încât pe obrazii feței începură să curgă lacrimi și deodată... văzu Lumina! Fusesse mereu cu ea, dar ochii ei nu reușiseră să o vadă pînă acum. Între ea și Lumina stătuse frica, descurajarea, spaima. Abia acum își dădu seamă că propria ei ființă era purtătoarea Luminii, pentru că fusese făcută din această Lumina ce se revărsa în cascade vii, triumfătoare, alungând spaima și, odată cu ea, întunericul. Cel ce-și vede Lumina zidită în propria inimă nu poate fi înfrînt de nimic! Și pereții labirintului se luminau, fără obstacole i se deschise calea în fața ei. Fiecare plantă pe Pământ a primit harul tămăduirii. Cel care le cunoaște taina poate face mult bine. Cuvântul poate clădi lumi și poate năruți împărății.

El este viața dacă țâșnește din inima Adevărului. Prețuiește-l ca pe un dar sfînt, pentru că el susține Creația. Învățase cum să păstreze cuvântul în Tăcere pînă se umple cu putere și apoi să vindece sufletul celui în suferință și, vindicându-se sufletul, trupul pe dată se întărește.

Singura taină rămasă ascunsă: taina trecerii prin Poartă dincolo de care se află Eternitatea. Axa Lumilor, puntea pe care trec sufletele trezite! Poarta are șapte peceti ce se deschid cu șapte chei ale curcubeului. Fiecare pecete reprezintă un gând al Universului, o virtute, fără de care nimeni nu poate atinge Împărăția Cerească.

Prima este Ordinea, care menține frumusețea lumilor. A două Voința, fără de care nu există realizare. A treia este Înțelepciunea, fundamentul pe care se înalță Universul. A patra este virtutea Înțelegerii, a cincea este Răbdarea, a șasea este Adevărul, unicul scop al devenirii, iar cea de-a șaptea pecete este Miluirea, coroana celor puternici. Când vei deschide ultima pecete, Păzitorul Pragului vă va cere cuvântul de trecere.

- Și care este acest cuvânt?

- Ca și lumina, acest cuvânt este în tine!

- Îl știu.

Cuvântul de trecere este Iubirea! Și numai ce rosti fata cuvântul că totul în jur își schimbă înfățișarea.

- Aceasta este iubirii! Cine i-ar putea rezista? Este cea care vindecă, rodește, înalță țelul și călăuză!

Când au ajuns în cerul împodobit cu râuri de luceferi, lacrimile îngerilor s-au transformat în roua de lumină care a acoperit pământul.

*Secundele clipei intense trecură,
cerbul argintiu ușor traversă drumul
la câțiva pași doar se-opri, câteva clipe în
urmă privi
și-apoi nevăzut în deșul pădurii dispăru...
foșnet de frunze, nostalgice umbre,
în palma ei, a stelei lumină din fruntea Lui,
privi,
știa că cerbul mereu în vis o va însoți.*

Regizorul Andi Gherghe este nepărtinitor:

„Fiecare din noi întreține într-o măsură mai mare sau mai mică sistemul ăsta bolnav”

Numele Andi Gherghe a devenit de mult sinonim cu teatrul independent târgumureșean, cu puternice ecouri naționale. Actor, regizor, co-fondator al Asociației Teatru 3G și totodată o voce tranșantă, lucidă și angajată social, Andi Gherghe a debutat de curând și ca dramaturg al spectacolului „Social Acceptabil”, pus în scenă în regie proprie la Centrul Multimedia Studio Act din Oradea. De asemenea, tot în această toamnă a montat la Târgu Mureș spectacolul „Mihai Viteazul” de Székely Csaba, în care eroul titular este înfățișat într-o manieră frustă și denudată de poleiala cu care este prezentat în mod obișnuit în discursurile publice.

Andrei Vornicu: În prag de Centenar ai venit cu un spectacol în care personajul titular, Mihai Viteazul, nu e chiar cel pe care îl știm din manualele de istorie, iar pe unii ar putea să îi contrarieze această perspectivă. Cum o motivezi?

Andi Gherghe: Titlul proiectului în care s-a făcut spectacolul este „Terapie socială prin teatru contemporan”. Asta încercăm să facem și încercăm să semnalăm anumite probleme. Cred că ăsta ar trebui să fie rolul teatrului, mai ales în societatea de azi, în care crește naționalismul mai ceva ca în anii '30. Acum s-a încheiat și referendumul cu Coaliția pentru Familie, care trei luni ne-a îndepărtat de la temele esențiale care ar trebui să fie dezbătute în spațiul public. Am vorbit despre relațiile interetnice („Maro”, n.r.), anul trecut am vorbit și despre homosexualii din secuime („Bucurie și fericire”, n.r.). De mult i-am zis lui Csaba că vreau să facem un spectacol despre români și despre probleme lor, fiindcă avem destule. Una din marile probleme, și cred că de aici începe tot, este bătăutul ăsta în piept de cine suntem noi, cu dacii, cu romanii, eroii ăștia pe care îi mitizăm și îi punem pe un pedestal. Toată chestia asta este întreținută de istoria falsificată care se învață în școli.

A.V.: Dar nu crezi că asta e și o metodă de a masca niște complexe mai puternice care ne rod?

A.G.: Normal. Noi, românii, n-am avut până acum un moment zero în istorie în care care să tragem linie și să vedem cine suntem, cum am apărut pe lumea asta, cine suntem cu adevărat, nu povești, ce-am făcut de-a lungul istoriei, cu bune, cu rele. Dar hai să fim cinștiți cu noi și în momentul în care ajungem să avem punctul ăsta zero cred că lucrurile se vor schimba, nu o să ne ascundem în spatele unor măști, ci o să luăm problemele în piept, pentru că din punctul meu de vedere, de-acolo încep toate. N-o să mai poată să vină nici un politician să agite steagul și să zică: mamă, cine suntem noi, și hai, votați-ne, că noi suntem ăia și ăia. Românii

Foto: Richard Balint

„Dacă ne înălțăm toți eroii pe un pedestal, nu mai are cine să ajungă la ei”

trăiesc o iluzie despre cine sunt ei. Am avut ocazia să vorbesc cu foarte mulți oameni care au plecat afară și care, cât timp erau aici, aveau anumite informații despre ei și despre națiunea din care fac ei parte, și în momentul în care au ajuns dincolo au avut un șoc mare nu numai cultural, ci și de civilizație. Mai ales în anii '90, când m-am format eu ca adolescent și student, în perioada respectivă tema asta era foarte folosită: cine suntem noi și cât de importanți și de tari suntem noi. De-aici vine și o victimizare, pentru că trebuie să-ți găsești un răspuns la întrebarea: dacă

suntem atât de tari, de ce suntem unde suntem? Și, bineînțeles, argumentul invocat a fost că tot timpul am fost la confluența unor imperii, străinii nu ne-au lăsat, și ne-au făcut aia sau ne-au făcut aia. Dacă stăm să ne gândim un pic, că tot fluturăm ideea cu dacii, dacii erau niște barbari. Erau niște apicultori extraordinari, aveau foarte mult aur, știau să facă un vin bun, probabil și o pălincă bună, dar până n-au venit romanii, noi n-am avut drumuri. ăsta-i adevărul istoric. Nu prea construiseră ei infrastructură pentru că le lipseau datele. Romanii i-au civilizat și probabil

că așa ne-am format noi ca popor. Eu văd Uniunea Europeană ca pe imperiul roman, care vine să ne civilizeze. Cred că pe-atunci au început problemele în spațiul ăsta, când s-au retras romanii.

A.V.: Revenind la „Mihai Viteazul”, am înțeles că textul preexista într-o altă variantă și a fost adaptat și rescris pentru acest spectacol.

A.G.: Eu i-am zis lui Csaba că vreau un spectacol despre români, iar el mi-a zis că știe să scrie despre maghiari și despre ardeleni, dar n-ar ști ce să scrie despre români. Tot atunci i-am și făcut cadou un vraf de cărți, de ziua lui, printre care Lucian Boia, să se documenteze. Am discutat destul de mult atunci despre români, iar anul trecut, când am despus proiectul AFCN, mi-a spus că are un text scris despre Mihai Viteazul, pe care l-a scris pentru un teatru din Ungaria și că ar putea să-l rescrie astfel încât să reflecte ce spun eu. El a fost rescris și din alte considerente, de exemplu era conceput pentru 30 și ceva de actori, iar în varianta actuală are 11. Mi se pare un text foarte OK. Am avut un pic de furcă cu el pentru că e scris într-un limbaj destul de arhaic, cu termeni care nu mai sunt folosiți în limbajul uzual, iar traducătorul a respectat opțiunea dramaturgului, or mie mi s-a părut un pic dificil ca într-un timp foarte scurt să reușești să montezi textul în limbajul în care ar scris. Nu se face chestia asta în cele trei săptămâni cât am avut noi la dispoziție. Iar Mihai Viteazul, mai ales în An Centenar, este foarte fluturat așa, ca marile unificator. Dar puțină lume știe că de fapt toată aura asta de erou a lui Mihai Viteazul a fost inventată de pașoptiști. Nicolae Bălcescu era într-o bibliotecă din Milano și a descoperit o gravură și niște însemnări despre Mihai Viteazul. Vaticanul îl considera în perioada aia un prinț al creștinătății datorită campaniilor antiotomane conduse de el. Evident că el, singur, n-ar fi putut să facă ce-a făcut. A făcut totul având în spate Sfântul Imperiu Roman și pe ardeleni.

(continuarea în pagina 10)

Regizorul Andi Gherghe este nepărtinitor:

„Fiecare din noi întreține într-o măsură mai mare sau mai mică sistemul ăsta bolnav”

(Continuare din pagina 9)

Fără ajutorul lui Sigismund Báthory nici n-ar fi câștigat la Călugăreni, pentru că inițial el a pierdut, otomanii au cucerit Târgoviștele și Bucureștiul, Mihai Viteazul s-a retras în munți, a primit trupe, s-a întors cu ajutoare și așa i-a alungat pe otomani. Asta nu știrbește cu nimic calitățile lui de lider militar și de conducător, dar ideea asta că el s-a trezit într-o dimineață și la cafea a zis: „Ce-ar fi să unesc Ardealul, Moldova și Țara Românească?”, e falsă, n-a existat așa ceva. Și, dacă e să o luăm din punct de vedere istoric, primul care a făcut asta a fost Sigismund Báthory. El l-a susținut pe Mihai Viteazul la tron în schimb relației de vasalitate pe care acesta i-a oferit-o. La fel a fost și voievodul moldovean de atunci. Putem vorbi de o unire administrativă având în vedere că cei doi voievozi, moldovean și muntean, erau vasali principelui ardelean. Atunci s-a făcut cu adevărat prima unire. Pe urmă Sigismund Báthory a renunțat la tron, la fel cum a mai făcut-o în repetate rânduri. Asta am încercat să facem: să-l demitizăm pe Mihai Viteazul, să arătăm omul, să-l apropiem un pic, pentru că dacă ne înălțăm toți eroii pe un pedestal, nu mai are cine să ajungă la ei. De-asta ei sunt pomeniți numai la depuneri de coroane.

A.V.: Din punctul ăsta de vedere, se îngemănează calitățile cu defectele. Dar există vreun erou 100% autentic în istoria României?
A.G.: Dacă e să te iei după manualele de istorie, toți sunt eroi autentici, extraordinari și așa mai departe. Apropo și de tema cu familia tradițională, și Mihai Viteazul a avut amante. Cu vestita lui amantă, doamna Velica, se înfățișa chiar în fața soției. Există gravuri în care el e alături de amanta lui la curtea regelui german. De Ștefan cel Mare nu mai zicem, că și-a împrăștiat sămânța prin toată Moldova. Sunt sigur că avem foarte mulți moștenitori direcți de la Ștefan cel Mare. Dar despre acestea nu putem să vorbim pentru că pătează discursul naționalist care este întreținut de toată lumea. Referitor la Ministerul Educației, când apare câte-un ministru al Educației, cred că e pus în funcție cel care poată să oprească reformarea învățământului cel mai mult.

A.V.: Legat de idealizarea unor personalități istorice marcante,

situația asta nu se regăsește și la alte popoare? Francezii îl consideră pe Napoleon un mare erou, deși unii ar veni cu contraargumente.
A.G.: E mai greu să-l consideri pe Napoleon erou și chiar dacă vorbești cu orice francez o să admită că Napoleon era un tâmpit și că era un geniu militar, dar poți să fii tu geniu până nu mai poți, însă în momentul în care practici un genocid situația devine gri. Firește că orice poate fi justificat, și naștii au avut o justificare pentru Auschwitz. Și alte popoare mitizează personalități ale istoriei lor, dar se întâmplă mai puțin decât la noi. La noi s-a practicat asta ca politică de stat zeci de ani, și am avut cărți interzise. Englezii

„M-a interesat mica corupție, a oamenilor care nu au funcții”

sau francezii n-au trecut prin asta. Dacă înveți istoria Angliei, oriunde în lume, afli că Henry al VIII-lea și-a omorât toate nevestele. Adică ți-l arată și cu cele bune, și cu cele rele.

A.V.: Ai primit reacții negative pentru spectacol?

A.G.: A fost una singură care a ajuns în spațiul public. A fost cineva deranjat că se înjură și că ne batem joc de simbolurile naționale.

A.V.: Presupun că anticipai astfel de reacții.

A.G.: Da. Sincer, m-am temut că o să fie mult mai nasol. Iată un lucru confirmat și de referendum, că lumea nu prea mai pune botul la discursuri de genul ăsta. Oamenii încep să gândească și, spre surprinderea multora, de-asta a fost așa o prezență scăzută la referendum, nu pentru că oamenii ar fi de acord cu homosexualitatea, Doamne ferește! Suntem aceeași națiune intolerantă ca și până acumă. E vorba de asocierea cu un anumit discurs care a îndreptat oamenii spre boicot, discursul ăla al urii, neadevărat. Lumea nu prea mai are mentalitatea anilor '90, când ieșea liderul de partid și spunea: „Ungurii vor să ne fure țara!” Și lumea ieșea cu furci și cu topoare și își dădeau în gură în Centru. Și asta mă bucură foarte mult pentru că mă uit la cehi, la polonezi și la ungurii din Ungaria și văd o creștere a intoleranței și a naționalismului xenofob și a discursului anti-uman, iar la noi

chestia asta nu ține. Am fost o surpriză pentru Europa, pentru că mulți, inclusiv eu mă așteptam ca referendumul ăsta să treacă lejer. Îmi pierdusem cumva încrederea că mai putem fi bine. Dar uite că vine poporul ăsta și-mi dă o palmă și-mi zice „Prostule!” Și asta mă bucură fiindcă înseamnă că începem să ne deșteptăm.

A.V.: Discursul ăsta care nu a convins populația generală se leagă și de faptul că vine din partea unor exponenți ai corupției în România. Problema corupției ai abordat-o în piesa „Social Acceptabil” cu care ai debutat ca dramaturg, la Oradea. Cum s-a născut piesa, în cadrul masteratului de Scriere

dramatică?

A.G.: Eu am vrut de mult să fac un spectacol despre corupție și discutăm despre asta cu Alin Stanciu anul trecut, la Oradea, înainte să încep masteratul. Cumva am încercat să scriu niște lucruri în timpul masteratului și nu au ieșit pentru că le scriam sub alte auspicii și în alte condiții, dar a venit proiectul ăsta de la Oradea și l-am intitulat „Social Acceptabil”. Eu nu am vrut să vorbesc în teatru despre fapta funcționarului public care obține un folos pentru sine în exercitarea atribuțiilor de serviciu, conform definiției din Codul penal. Pe mine m-a interesat mica corupție, a oamenilor care nu au funcții. M-au interesat mai mult comportamentele pe care noi le considerăm acceptabile din punct de vedere social.

A.V.: Compromisuri.

A.G.: Micile compromisuri: șpaga la medic, meditațiile pentru școală, șpaga la polițist, ca să scăpăm de amendă. Ideea este că toți suntem vinovați și fiecare din noi întreține într-o măsură mai mare sau mai mică sistemul ăsta bolnav. Dacă e să o luăm așa, că se leagă de istorie, inclusiv Mihai Viteazul a ajuns pe tronul Țării Românești plătindu-și postul la sultan. De-a lungul istoriei, toți domnitorii și-au plătit scaunul. Ei nu au fost nici aleși în sfatul boieresc, nici aleși prin vot (care nici nu exista pe vremea aia), nu exista o linie de descendență, și foarte rar avem în istorie unul care să îi succedă altuia. Erau

mereu alții: ba unul era trădat de boieri și omorât, ba era căzut pe câmpul de luptă, dar în general puțini dintre domnitorii noștri au avut o moarte bună. Cei care au avut o moarte bună au fost cei care au știut să se învârtă între cele trei mari imperii de care tot vorbim, cei care au fost diplomați și au știut să se înțeleagă bine și cu ungurii și cu turcii și cu polonezii. Cam de-acolo ne vine nouă treaba asta cu șpaga, pe lângă faptul că „ciubuc” și „bacșiș” sunt termeni turcești care au ajuns în vocabularul nostru. A fost un sistem care a fost întreținut cu precădere în perioada comunistă, când nu exista nimic la raft, și atunci lumea trebuia să se descurce și se practica foarte mult trocul: tu lucrezi la fabrica de mezaluri, eu lucrez la fabrica de zahăr, eu îți dădeam un kil de zahăr, tu îmi dădeai în schimb un salam. Asta însemna că amândoi furam din gestiunea fabricii, dar lumea închidea ochii, iar faptele de genul ăsta nu erau supuse oprobiului public pentru că toată lumea făcea asta și cumva sistemul te-a îndemnat să fii așa. Am fi mari naivi să ne închipuim că după '89 românii au renunțat la practicile astea. De exemplu, un prieten lucrea la un supermarket la congelate îmi povestea că ei așa făceau: el dădea un pui sau ceva mezaluri la ăla care lucrea la dulciuri și primea în schimb ciocolată. L-am întrebat dacă n-au minusuri și a zis că au vreo 10 000 de lei pe lună. L-am întrebat: și e normal? Și el mi-a zis că la ei e ceva normal. Atunci te întrebi: supermarketul ăla, având peste 10 000 de lei în minus și fiind OK cu chestia asta, nu e ceva putred și acolo? Noi avem nevoie de un Fisc la fel ca în SUA, să chestioneze anumite lucruri, cum ar fi: „Am văzut că ți-ai luat o mașină de 50 000 euro, și tu locuiești într-un apartament de 30 000 euro și ai un salariu de 3000 lei pe lună, cum ți-ai permis mașina asta?” Dacă ieși în fața porții mele și numeri mașinile, o să îți dai seama că românii au bani, mai des o să vezi mașini de peste 15 000 euro decât sub 15 000 euro. Până când nu acceptăm că toți avem o problemă și că toți practicăm chestia asta într-un fel sau altul, până atunci n-o să oprim fenomenul ăsta. Iar unii oameni se complac în situația asta.

A consemnat **Andrei VORNICU**
Acest interviu a fost publicat
inițial în ediția din 10.10.2018
a cotidianului Zi de Zi

KAPOS ÁRT ÎN GALERIA ART NOUVEAU TÎRGU MUREȘ

Mana BUCUR - artist vizual

În luna octombrie a acestui an galeria noastră a avut privilegiul și plăcerea de a găzdui o expoziție de grup a colegilor noștri de breaslă din Kaposvár/ Ungaria.

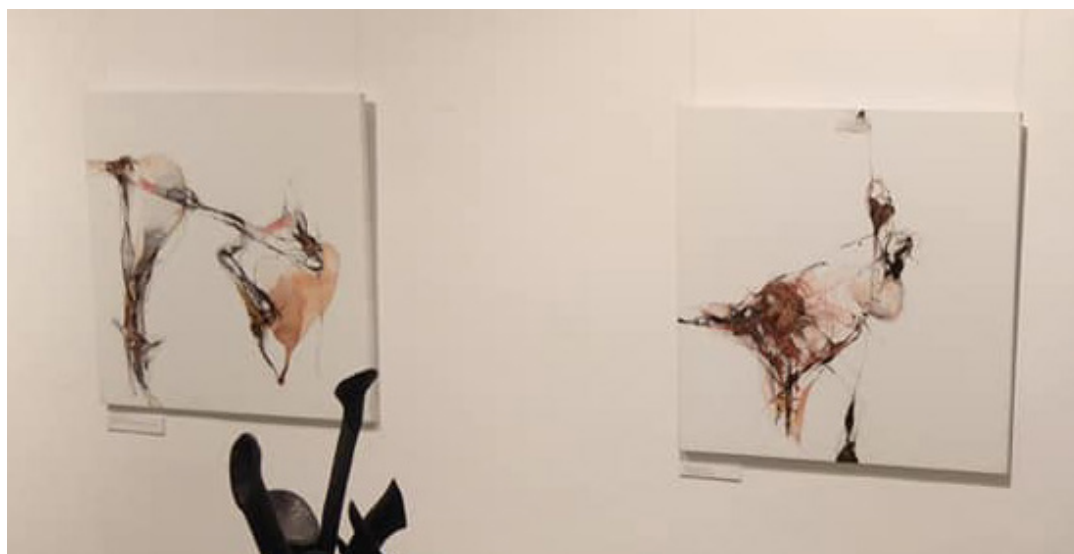
Din documentațiile care ne-au fost puse la dispoziție, am constatat multe similitudini cu filiala noastră, mă refer la activitatea acestui grup inimos de artiști, la modul de organizare și administrare care seamănă cu al nostru în multe privințe. De aceea putem spune că este binevenită această expoziție, o întâlnire între două comunități de artiști vizuali care trăiesc la câteva sute de kilometri depărtare, dar această distanță este anihilată prin intermediul lucrărilor, într-un cuvânt avem de a face cu artă fără frontiere.

Expozanții au etalat o multitudine de lucrări artistice atent selectate acoperind tot spectrul specialităților artelor vizuale, numărul mare al picturilor, graficii, plasticii mici, printuri etc., reușind să umple cele cinci săli generoase ale galeriei noastre.

Ținta noastră ca de fiecare dată, publicul mureșean, a beneficiat și cu această ocazie de o expoziție la cel mai înalt nivel estetic.

Trebuie să scot în evidență organizarea impecabilă a demersului artistic susținut de cei doi artizani ai acestuia, respectiv Halmos Klára secretara asociației și Vörös András președinte.

Mulțumim KaposArt și sperăm într-o permanentă colaborare.

LANSARE DE CARTE ȘI LECTURI PUBLICE ÎN ATELIERUL LITART DIN LUNA OCTOMBRIE

În ultima zi de marți a lunii octombrie a avut loc o nouă ediție a Atelierului de Literatură LitArt. Întâlnirea iubitorilor de literatură și artă s-a petrecut în Sala VIP a Cinematografului Arta din centrul municipiului Tîrgu-Mureș. Au susținut lecturi publice Mediana STAN și Adrian RENTEA. Parteneriatul cu Asociația Șansă Egală continuă, astfel că tânăra interpretă Ioana VOAIDEȘ i-a încântat pe cei prezenți interpretând câteva arii de muzică clasică la pian.

În acest context, în parteneriat cu universitatea Cultural-Științifică a avut loc și lansarea volumului de versuri ALUAT DOSPIT FĂRĂ DROJDIE DE BERE de Gheorghe BOTEZAN, membru al Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Alba-Hunedoara. Au vorbit despre volumul apărut la editura LitArt criticii Dumitru-Mircea BUDA și Constantin Nicușan, dar și poetul și editorul Adrian Armand Giurgea.

Mai jos, puteți citi o scurtă cronică a volumului de versuri lansat în cadrul Atelierului LitArt semnată de Dumitru-Mircea BUDA.

TABLOURI DIN LUMI NECUNOSCUTE

Dumitru-Mircea BUDA - critic literar

Exact opt ani despart ultimul volum de versuri al lui Gheorghe Botezan, cu un titlu ambiguu și înșelător - *Aluat dospit fără drojdie de bere* (Editura Litart, 2018) de penultimul - *Cronici artistice, senzitive și paranormale* (Editura Ardealul, 2010). Alți zece trecuseră și de la antepenultimul, *Poemul din poem* (2000), ceea ce indică un poet cu o creativitate concentrată, pentru care ritualul scrisului e inițiat și misterios, fiind performant doar în momente de grație, când imaginarul are acces la un vizionarism revelatoriu. De altfel, senzația dominantă, la lectura poemelor lui Botezan, e aceea că limbajul lor operează cu niște energii primare, incontrolabile, descriind universuri subterane, infinituri microscopice, telescopând apoi viziunea spre cosmosul astral, comutând mereu scalele și modurile de focalizare, ceea ce rezultă fiind niște tablouri poetice strani, de o frumusețe nepământească, în care cotidianul se reflectă distorsionat, reconfigurându-se neașteptat, și toate semnele converg spre câteva mari teme-limită, tipic expresioniste: neantul, moartea, angoasa existențială, alienarea, transcendența goală (deși numeroase intuiții vizionare indică urme ale prezenței lui Dumnezeu).

Mai ales cosmosul microbiologic,

cu spectacolul lui de lumină și energie, cu infinitezimalele frânturi ale energiilor celor mai intime ce fac posibilă viața, situate în proximitatea imediată a genezei absolute, a originarului, e explorat cu fervoare în acest ultim volum. Ca niște dicteuri strunite mai degrabă de inconștient decât de o raționalitate creatoare, poemele alcătuiesc reprezentări ale stihilor originare, întrezărite fantasmatic, în flash-uri fulgurante, organizate de o melancolie chinuitoare. Cam așa se întâmplă, de pildă, în poemul "Rugăciune", un text oarecum paradigmatic pentru scrisul lui Gheorghe Botezan, în care căutarea lui Dumnezeu avansează convulsiv înspre universul celular, adeneic, în versuri memorabile: "(...) Dă-mi materia zâmbetului și a infailibilului/ Să construiesc jocul copilăriei/ Dă-mi doamne ochiul interior și chipul succesiunii/ Să mă pătrund în liniștea atomilor/ Oare ce a mai rămas din marea hărmălaie a convulsiilor/ și a cuvintelor/ După ce am tălăzuit prin mine/ Lasă-mă să-l văd pe rebelul din celule și atomi cum scuipe în/ jurul lui cu greață și cenușă/ Ca un Vulcan în agonie (...)".

Din aproape toate poemele lui Botezan pot fi decupate astfel de pasaje transfiguratoare, hașurând cu repeziune tablouri memorabile. De multe ori, versurile transcriu hașuri ale unor imagini din cotidian peste imaginarul microbiologic, reușind să creeze reprezentări neașteptate, a căror aparentă armonie de o clipă e apoi repede tulburată de freatica instabilă a viziunii. Iată doar un exemplu, dintr-unul din micropoemele fără titlu ale volumului, care are ca pretext de pornire un fals pastel de iarnă: "domnișoarele de gheață care gândesc ca prin sticlă/ au o transparență de lumină umedă/ toate sunt de gheață și gândesc ca prin sticlă/ în toată lumina lor umedă de conjunctură/ când apare el marele cerc/ domnișoarele se sperie se dizolvă/ și își pierde geometria". Energia originară, cea capabilă să creeze lumi de cuvinte și imagini, să redeschidă canale spre trecutul encryptat în genetică, e cea pe care poemele lui Botezan o caută neîncetat, când în "sâmburele atomilor", când în limbajul inefabil al muzicii, când în universul embrionar al oului, amintind de un poem barbian, când în înlănțuirea tainică a ADN-ului. Într-un loc, un poem configurează un fel de mitologie a sângelui, a genealogiilor dispărute în moarte, dar încă prezente și

manifeste, încă perceptibile, cam ca în "marea trecere" blagiană: "(...) și mai adânc către atomi trecând prin celule/ Sângele parcă plânge ca un copil/ Sau ca o inimă bolnavă/ M-am întâlnit cu mama în vis/ Apărută din abis/ Mi-e dor să visez și să plâng/ Pe o suprafață pe o întindere fără luciu/ Ce trece prin sângele meu".

Poate cel mai interesant din volum e contactul poetului cu un anumit mod de raportare la tradiția poetică specific postmodernismului. Dacă sensibilitatea sa expresionistă și vizionarismul poemelor îl așează fără îndoială pe Gheorghe Botezan într-o afinitate structurală cu Aurel Pantea și Ion Mureșan, există totuși câteva poeme în care poetul experimentează tentația postmodernă a pastișării unor formule poetice, inițind un fel de dialog polemic cu tradiția. Tradiția înseamnă, în acest caz, Bacovia, a căru "Seară tristă" e rescrisă de poet într-un poem cu totul remarcabil, care creează reprezentarea unui fragment de lume mecanomorfă, populată de figuri și vieți simulate, amintind de cyborgi, androizi și de impactul pe care reflecția la un viitor post-uman îl are în prezent asupra literaturii: "Barbar striga dama roșcată - barmana gri în ochi/ Seara târziu, la vagabonzii beți/ Și gri vorbea și trivial se-apleca/ Cu vocea fără note muzicale, la ușa cafenelei./ De nostradamuși și stihii vorbea./ Apoi se-mbrățișară și se rugară toți/ Cu sunete de plumb la aburi de alcool." ("Bacoviană"). În astfel de "devieri" de la propria-i poetică se întrevește, așa crede, parcursul viitor al poeziei lui Gheorghe Botezan. Care mai are, fără îndoială, încă, multe de spus în poezia de astăzi și pare să continue să scrie cu energia unui debutant. Singurul regret e că scrie puțin și, iată, rar. Dar poate că acesta devine un semn de noblete și autenticitate azi, într-o lume invadată de supraproducția de literatură. Merită, așadar, citit și merită să-i așteptăm și volumele următoare.

